1938 ий
24
АВГУСТ
№ 75 (459)
Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллассе пролетар-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ
Маробком
ден
горком
орган

КАЛЫКЫН ИЗБРАННИКШЕ-ШАМЫЧ СОВЕТСКИЙ КАЛЫКЫН ВОЛЯЖЫМ ШУКТЕНЫТ

Кум кече ончыч, 21 августышто СССР Верховный Советын кокымшо Сессийже шке пашажым пытарыш. Тиде Сессий мемнан кугу элысе калыкын илышыштыже пеш кугу значенян. Сессийыште лончылымо чыла вопрос-шамыч пӱтынь советский калыкым кугун интересоватленыт. Сессийын пашам ыштыме 12 кече жапыште пӱтынь элын вниманийже советский парламентын заседатлыме верышке—Кремлевский Дворец дек чумыргалтын ыле. Сессийын пашаже капиталистический эл-шамычынат вниманийыштым привлекатленыт.

СССР Верховный Советын кокымшо Сессийже мемнан родинан пеледалтмыжым раш ончыктымо единый государственный бюджетым пеҥгыдемден. Тиде бюджетын пеш кугу ужашыже—47,2 миллиард теҥге—калык озанлыкым финансироватлаш колталтеш.

Оборонный ден Военно-Морской Флот Калык Комиссариат-шамычын сметышт почеш родинам аралыме пашалан 27 миллиард теҥге колталтеш. Родинам аралымашым кажне советский граждан шкенжын священный долглан шотла.

Калыкын избранникше-шамыч „СССР, союзный ден автономный республик-шамычын судоустройствышт нерген Положений" проектым пеш кугу активность дене лончыленыт. Судын авторитетшым да воспитательный рольжым кӱшкӧ вӧлтышӧ судоустройство законым тичмаш единодуший дене пеҥгыдемденыт. Советский судлан ончыкыжо калыкын благожлан пашам плодотворный ышташ адакат кумда простор почылтеш. У закон почеш судебный пашаште участвоватлаш кажне гражданинлан права пуалтеш.

„СССР гражданстве нерген" да „СССР-ын международный договоржо-шамычым ратификаций да денонсаций порядке нерген законым Сессий единогласне пеҥгыдемден. „СССР гражданстве нерген" закон проектым лончылымо годым депутат-шамычын ойлымышт пеш шокшо патриотизм дене темын ыле.

СССР Верховный Советын кокымшо Сессийже „Единоличный озанлык-шамычын имныштлан государственный налог нерген законым" каҥашен да единогласне пеҥгыдемден. Тиде закон советский ялын илышыжлан моткоч кугу значенийан. Тудо государственный обязательстве-шамычым шуктымаште единоличный озанлык - шамыч коклаште дисциплиным пеҥгыдемдаш полшаш тӱҥалеш, чыла честный единоличник-шамычым колхозлашке умбакыже шупшаш полшаш тӱҥалеш.

СССР Верховный Совет Президиумын первой ден кокымшо Сессийже-шамыч кокла жапыште приниматлыме Указше - шамычым пеҥгыдемдыме дене Сессийын пашаже пытен.

Национальность Советын 1938 ий 19 августысо заседанийже

19 августышто, 11 шагат кечывалын, СССР Верховный Советын заседаний залешыже, Кремлыште, Национальность Советын 7-ше заседанийже лийын.

Национальность Совет председатель депутат Н. М. Шверник председательствоватла.

Ончышаш паша радамыште— „СССР гражданстве нерген" закон проект нерген доклад почеш прений.

Прениеыште депутат-шамыч П. А. Вершков (Тбилисский 26 коммунаров округ, Грузинский ССР), И. В. Новиков (Шумерлинский округ, Чувашский ССР) да молат выступатленыт.

Депутат Федоровын ойлымыжо деч вара прений чарна да Национальность Совет докладчик—депутат Н. А. Булагинын кошартыш мутшым колыштеш.

Национальность Совет „СССР гражданстве нерген" законым единогласно пеҥгыдемда.

Депутат Е. С. Рочеван предложенийже почеш, Национальность Совет пунчалым луктеш—Сессийын ончышаш паша радамжын визымше пунктшым—„Мирный договор-шамычым ратифицироватлыме да денонсироватлыме порядке нерген" закон проект колыштмашым да каҥашымашым, тугак ончышаш паша радамын кудымшо вопросшо дене доклад—„Единоличный озанлык-шамычын имныштлан государственный налог нерген" закон проект колыштмашым Союз Совет ден Национальность Советын пырля заседанийешышт эртараш.

СССР Верховный Советын Сессийже. Союз Совет ден Национальность Советын пырля заседанийже. Сӱретыште: Заседаний залыште. Шолаште—Г. И. Игнатьев (Марийский АССР), пурлаште—М. А. Шолохов (Ростовский область).

Союзфото.

РККА радам гыч долгосрочный отпускыш срочный службышто улшо рядовой да младший командный ден начальствующий составым уволитлыме нерген
ССР Ушем Обороно Калык Комиссарын
ПРИКАЗШЕ

209 № 1938 ий 16 август Москва

1. Пашазе-Кресаньык Иошкар Армий радам гыч, пограничный ден внутренний НКВД войска гыч, кӱрылтде служитлаш ончыктымо срокым служитлышылан шотлен, срочный службысо рядовой да младший командный ден начальствующий составым долгосрочный отпускыш, уволитлаш:

а) 2 ий срок службан частьла гыч—1936 ийыште призыватлыме-шамычым;

б) 3 ий срок службан частьла гыч—1935 ийыште призыватлыме-шамычым;

в) запас командный ден начальствующий состав званьылан испытанийым кучышо 1937 ийыште призыватлыме высший образованиян еҥ-шамычым.

2. Уволитлаш:

а) РККА сухопутный ден юж вийла гыч тений 20 сентябрь гыч 20 ноябрь марте;

б) пограничный ден внутренний НКВД войска гыч—1938 ий 30 декабрьлан.

3. Приказым чыла ротлаште, эскадронлаште, батарейлаште, командылаште, отрядлаште да дивизионлаште увертараш.

СССР Обороно Калык Комиссар Совет Ушем Маршал К. Ворошилов.

РККА-ыш ЧЕРЕТАН ПРИЗЫВ НЕРГЕН
ССР Ушем Обороно Калык Комиссарын
ПРИКАЗШЕ

210 № 1938 ий 16 август Москва

1. Тений 1 сентябрь гыч 1 октябрь марте Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийыш, Военне-Теҥыз Флот да НКВД войскаш действительный военный службыш 1917 ийыште шочшо граждан-шамыч пӱтынь контингентым, 1918 ийлаште шочшо контингентын пелыжым, да тугак призыв отсрочко эртымаш кугурак ийготан граждан-шамычым призыватлаш.

2. Тидын марте отсрочко дене пользоватлыше 1908 ийыште шочшо граждан-шамычым призыв деч утараш да первый черетан запасыш кусараш.

СССР Обороно Калык Комиссар Совет Ушем Маршал К. Ворошилов.

Первой созыв СССР Верховный Советын кокымшо Сессийже

Союз Советын 1938 ий 19 августысо заседанийже

19 августышто, 6 шагат кастене, СССР Верховный Советын заседаний залешыже, Кремльыште, Союз Советын 7-ше заседанийже лийын.

Союз Совет председательын заместительже депутат **Т. Д. Лысенко** председательствоватла.

Ончышаш паша радамыште — „СССР гражданстве нерген" закон проект нерген доклад почеш прений.

Пренийыште депутат-шамыч **А. Е. Корнейчук** (Звенигородский округ, Киевский область) да молат выступатленыт.

Прений деч вара Союз Совет докладчик—депутат **Н. А. Булганинын** кошартыш мутшым колыштеш.

Варажым Союз Совет „СССР гражданстве нерген" законым единогласно пенгыдемда.

Председательствующий депутат **Т. Д. Лысенко** мутым СССР юстиций калык комиссар **Н. М. Рычков** йолташлан пуа. Рычков йолташ увертара: „СССР, союзный ден автономный республик-шамычын судоустройствышт нерген" закон проектыште Национальность Совет Союз Советын приниматлыме вашталтыш ден тӧрлатымаш-шамыч дене келшыше ятыр вашталтыш ден тӧрлатымашым ыштен. Тидын дене пырля, Национальность Совет законын южо статьяжым Союз Советын приниматлыме тиде статья-шамыч редакций деч икмыняр весырак редакций дене приниматлен. Рычков йолташ законын ончыктымо статьяже-шамычым Национальность Советын приниматлыме редакций дене пенгыдемдаш предложенийым ышта. Союз Совет тиде предложенийым единогласне приниматла.

Депутат **В. А. Малышевын** предложенийже почеш, Союз Совет пунчалым луктеш—Сессийын ончышаш паша радамжын визымше пунктшым—„Мирный договор-шамычым ратифицироватлыме да денонсироватлыме порядке нерген" закон проект колыштмашым да пенгыдемдымашым, тугак ончышаш паша радамын кудымшо вопросшо дене доклад—„Единоличный озанлык-шамычын имньыштлан государственный налог нерген" закон проект колыштмашым Союз Совет ден Национальность Советын пырля заседаниешышт эртараш.

Национальность Советын 1938 ий 20 августысо заседанийже

20 августышто, 6 шагат кастене СССР Верховный Советын заседаний залешыже, Кремльыште, Национальность Советын 8-ше заседанийже лийын.

Национальность Совет Председатель депутат **Н. М. Шверник** председательствоватла.

Ончышаш паша радамыште—„Единоличный озанлык-шамычын имньыштлан государственный налог нерген" закон проект нерген доклад почеш прений.

Пренийыште депутат-шамыч **Г. И. Иванов** (Урмарский округ, Чувашский АССР), **А. И. Гекман** (Гриммский округ, Немцев Поволжья АССР), **А. И. Федоров** (Сернурский округ, Марийский АССР) да молат выступатленыт.

Прений пытымек Национальность Совет докладчик депутат **А. И. Угаровын** кошартыш мутшым колыштеш.

Национальность Совет „Единоличный озанлык-шамычын имньыштлан государственный налог нерген" законым единогласне пенгыдемда.

Депутат **Г. А. Петровын** предложенийже почеш Национальность Совет пунчылым приниматла—Сессий ончышаш паша радамын шымымше вопросшым—„Всесоюзный ял озанлык выставке нерген", да тугак ончышаш паша радамын 8-ше вопросшым—икымше ден кокымшо Сессий коклаште приниматлыме да СССР Верховный Советын пенгыдемдышашлык—СССР Верховный Совет Президиумын указше-шамыч нерген—Союз Совет ден Национальность Советын пырля заседаниешышт колышташ да кангашаш.

Союз Советын 1938 ий 21 августысо заседанийже

21 август 11 шагат кечывалын СССР Верховный Советын заседаний залыштыже, Кремльыште, Союз Советын 8-ше заседанийже лийын.

Союз Совет председатель депутат **А. А. Андреев** председательствоватла.

Ончышаш паша радамыште—„Единоличный озанлык-шамычын имньыштлан государственный налог нерген закон" проект нерген доклад почеш прений.

Пренийыште депутат-шамыч **Р. Е. Мельников** (Смоленский сельский округ, Смоленский область), **М. С. Саберов** (Сергачский округ, Горьковский область) выступатленыт.

Прений пытымек Союз Совет докладчик—депутат **А. И. Угаровын** кошартыш мутшым колыштеш.

Союз Совет „Единоличный озанлык-шамычын имньыштлан государственный налог нерген Законым" единогласно пенгыдемда.

Депутат **И. И. Гудовын** предложенийже почеш Союз Совет пунчалым приниматла—Сессийын ончышаш паша радамын шымыше вопросшым—Всесоюзный ял озанлык выставке нерген, тугак ончышаш паша радамын кандашымше вопросшым — первой ден кокымшо Сессий-шамыч кокла жапыште приниматлыме да СССР Верховный Советлан пенгыдемдышашлык СССР Верховный Совет Президиумын Указше-шамыч нерген,—Союз Совет ден Национальность Советын пырля заседаниешышт колышташ да кангашаш.

Союз Совет ден Национальность Советын 1938 ий 20 августысо пырля заседанийышт

20 августышто, 1 шагат кечывалым, СССР Верховный Советын заседаний залешыже, Кремльыште, Союз Совет ден Национальность Советын нылымше пырля заседанийышт лийын.

Национальность Совет председатель депутат **Н. М. Шверник** председательствоватла.

СССР Верховный Совет Сессийын ончышаш паша радамжын визымше вопросшым—„СССР-ын международный договоржо-шамычым ратифицироватлыме да денонсироватлыме порядке нерген" закон проектым ончаш тӱгалеш.

Тиде вопрос шотышто доклад дене Национальность Советын Иностранный паша комиссий член депутат **О. Ю. Шмидт** выступатлен.

Доклад пытымек депутат **Б. А. Двинский** доклад почеш пренийым почаш огыл да Национальность Совет Иностранный паша комиссийын пумо законопроектым, СССР Конституций дене тичмашын келшышылан шотлен, пӱтынек пенгыдемдаш предложенийым ышта.

Председательствующий—депутат **Н. М. Шверник** Национальность Совет Иностранный паша комиссийын Сессийлан ончаш пумо „СССР-ын международный договоржо-шамычым ратифицироватлыме да денонсироватлыме порядке нерген" закон проект дене правительстве келша маньын СССР Калык Комиссар-шамыч Совет председатель **В. М. Молотов** йолташын заявленийжым палат-шамычлан увертара.

СССР Верховный Совет „СССР-ын международный договоржо-шамычым ратифицироватлыме да денонсироватлыме порядке нерген" законым голосоватлымашке кусна. Палате еда посна голосоватлыме дене СССР Верховный Совет „СССР-ын международный договоржо-шамычым ратифицироватлыме да денонсироватлыме порядке нерген" законым единогласне пенгыдемда.

Варажым СССР Верховный Совет Сессийын ончышаш паша радамжын 6-шо вопросшым—СССР Верховный Советыш Союз Совет Законодательный Предположений Комиссийын пумо „Единоличный озанлык-шамычын имньыштлан государственный налог нерген" закон проектым ончымашке кусна.

„Единоличный озанлык-шамычлан государственный налог нерген" закон проект нерген доклад дене Союз Советын Законодательный Предположений Комиссий членже депутат **А. И. Угаров** выступатлен.

Совет Союз ден Национальность Советын 1938 ий 21 августысо пырля заседанийышт

21 август 6 шагат кастене СССР Верховный Советын заседаний залыштыже, Кремльыште, Союз Совет ден Национальность Советын визымше, пытартыш пырля заседанийышт лийын.

Национальность Совет председатель депутат **Н. М. Шверник** председательствоватла.

СССР Верховный Совет Сессийын ончышаш паша радамжын 7-ше вопросшым—Всесоюзный ял озанлык выставке нерген — ончаш тӱгалеш. Тиде вопрос СССР Верховный Советыш Украинский Советский Социалистический Республикын депутатше-шамыч групло деч пуалтын.

Тиде вопрос дене докладым депутат **Н. С. Хрущев** ыштен.

Пренийыште депутат-шамыч **Л. П. Берия** (Тбилисский—Сталинский округ, Грузинский ССР), **Д. Ф. Маркин** (Мозырский городской округ, Белорусский ССР) да молат выступатленыт.

Депутат Цицинын ойлымыжо деч вара прений чаралтеш да СССР Верховный Совет докладчик—депутат **Н. С. Хрущевын** кошартыш мутшым колыштеш.

Палате еда посна голосоватлыме дене СССР Верховный Совет „Всесоюзный ял озанлык выставке нерген Законым" единогласне пенгыдемда.

Горкин йолташ первой ден кокымшо Сессий-шамыч кокла жапыште Верховный Совет Президиум СССР Верховный Советлан пенгыдемдышашлык тыгай Указ-шамычым издатлен маньын увертара:

Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын 20-шо идалыкшым палемдышашлан амнистий нерген;

СССР Калык Комиссар-шамыч должность деч **А. В. Бакулиным**, **Н. И. Пахомовым**, **М. В. Поповым**, **А. Д. Брускиным**, **А. Л. Гилинскийым** утарыме нерген;

Л. М. Каганович йолташым Нелэ промышленность Калык Комиссар паша дене пырля Путей Сообщений Калык Комиссарлан, **Н. И. Ежов** йолташым Внутренний паша Калык Комиссар паша дене пырля Вӱд транспорт Калык Комиссарлан, **С. Е. Скрынников** йолташым Заготовко Калык Комиссарлан, **В. К. Львов** йолташым Машиностроений Калык Комиссарлан, **И. Г. Кабанов** йолташым Пищевой промышленность Калык Комиссарлан шогалтыме нерген;

Л. М. Каганович йолташым Нелэ Промышленность Калык Комиссар ден Путей Сообщений Калык Комиссарлан кодымо дене СССР Калык Комиссар-шамыч Совет председательын заместительжылан шогалтыме нерген;

РСФСР составыште Мурманский областьым да Украинский ССР составыште Сталинский ден Ворошиловградский область-шамычым образоватлыме нерген.

Горкин йолташын докладше пытымек СССР Верховный Совет первой ден кокымшо Сессий-шамыч кокла жапыште приниматлыме да СССР Верховный Советлан пенгыдемдышашлык СССР Верховный Совет президиумын Указше-шамычым голосоватлыме ден пенгыдемдымашке кусна да нуным единогласне пенгыдемда.

Палате еда посна голосоватлыме дене СССР Верховный Совет СССР Верховный Совет Президиумын пунчалжылан лийын СССР Конституцийын (Тӱн Законын) 22 ден 23 статьяжым вашталтыме да ешарыме нерген пунчалым единогласне приниматла.

Председательствующий—Национальность Совет председатель **Н. М. Шверник** кокымшо Сессийын ончышаш паша радамже пытен маньын увертара да СССР Верховный Советын кокымшо Сессийжым петырымылан увертара.

КОМСОМОЛЬСКИЙ ИЛЫШ

ВЛКСМ СОТНУР РАЙКОМ СОЦСОРЕВНОВАНИЙЫМ НАЧАР ВУЙЛАТА

Сотнур районысо комсомольский организаций алят Ленинско-Сталинский комсомолын юбилейжылан кӱлеш семын ямдылалташ тӱҥалын огыл. Район кӧргыштӧ 54 комсомольский организаций гыч Сталин лӱмеш автозаводысо самырык стахановец да Звенига районысо Тельман лӱмеш колхозысо комсомолец ден несоюзный молодежын письмаштым 24 организацийыште гына лончылымо. Туге гынат, нине организацийыштыжат комсомолец-шамыч конкретне обязательствым налын огытыл.

ВЛКСМ Сотнур райком да тудын секретарьже Алмакаев йолташ тиде положенийым шинчат гынат, пашам виянгдаш огыт тырше.

Посна комсомольский организаций-шамыч комсомолын юбилейжылан ямдылалтмаште пашам ышташ тӱҥалыныт. Но нунылан райкомол могырым полышаш гына кӱлеш. Теве „Красный Стекловарь“ заводышто посна комсомолец-шамыч ВЛКСМ-ын юбилейжым сай производственный показатель дене вашлияш кучедалыт. Наборщик Варламов Константин да операторлан пашам ыштыше Мардемова А. паша нормым 150 процент гыч темен шогат. Панов, Андреев, молат шке нормыштым эртарен темат. „Красный Стекловарь“ заводышто стахановла пашам ышташ кугу возможность уло. Туге гынат, тыште але мартенат соцсоревнованийым кӱлеш семын огыт шаре, комсомольский организаций пашам ок ыште. Посна комсомолец-шамыч юбилей лӱмеш обязательствым налын огытыл.

Комсомолын славный юбилейже марте жап шуко кодын огыл. Тиде кӱчык жапыште райком пашаен-шамыч комсомольский организаций-шамычлан юбилейлан ямдылалтмаште соцсоревнованийым шараш да налме обязательствым эре контролироватлен, нунын пашаштым газет гоч ончыктен шогышаш улыт.

Кельшев.

Мутшым шуктыш

„У корно“ колхозышто комсомолец-шамыч (Морко р-н) Звенига районысо Тельман лӱмеш колхозын комсомолец ден несоюзный молодежь-шамычын письмаштым лудмек, комсомолец Атлашкин тӱредмаште планым 170 процентлан темаш обязательствым налын ыле. Атлашкин йолташ шке мутшым шуктен. Тӱредмаште кечаш нормым 200 процент марте темен шогыш. Машина дене кечыште 2 га олмеш 4 гам тӱредын.

Кызыт Атлашкин йолташ моло пашаштат примерым ончыкта.

Тимоев А.

Комсомолын историйжым тунемына

Ме, „У корно“ колхозышто улшо комсомолец-шамыч, (Ронго район) Ленинско-Сталинский комсомолын XX-шо идалыкше вашеш комсомолын историйжым тунемына. Кызыт РКСМ-ын икымше ден кокымшо с'ездше нерген лекцийым колыштынна. Ынде РКСМ-ын кумышо с'ездше да „Комсомол граждан сарыште“ теме дене лекцийлан ямдылалтына.

И. Н. Ласточкин.

Шернур райкомол комсомольский организаций-шамычлан ок полшо

Шернур райкомолын первичный комсомольский организаций-шамычлан начар полшымыжо нерген шуко гана шиштарыме ыле. Но райкомол пашаенг-шамыч тиде сигналым ушыш огыт нал.

Б.-Шокшемский ял совет кӧргыштӧ „Ким“ да Киров лӱмеш колхоз пелен комсомольский организацийыште комсорглан шукерте огыл выдвигатлыме улыт. Комсомольский организаций вуйлатымаш нунылан эша у паша. Садлан райкомол могыр гыч нунылан сер'езно полыш кӱлеш. Но ВЛКСМ Шернур райкомол пашаенг-шамыч нине колхозлаш 1937 ий годсек толын огытыл. Полыш уке денак комсомольский организацийын пашашт лушкен. Тылзе лиеш комсомольский погынымаш лийын огыл. Комсомолец-шамыч членский взносым огыт тӱлӧ.

„У пасу“ колхоз пеленсе организацийыште политучебо йӧршеш ок эртаралт. Комсомольский организаций ок куш. Комсорг Шарабуев йӱаш тӱҥалын. Тудын деч примерым налын, комсомолец-шамычат йӱаш тӱҥалыныт. Колхозник-шамыч коклаште нимогай культурно-массовый паша ок ыштал.

Тыгак „Стальной путь“ колхозысо комсомольский организацийыштат паша ок ыштал. Эшполдо ял совет кӧргыштӧ 17 комсомолец уло. Но нуным нигӧат ок вуйлате. Пропагандист уке дене политзанятият ок эртаралт.

Тиде факт-шамыч Шернур райкомолын пашам начар ыштымыжым ончыктат. Райкомоллан тыжеч урокым ыштен, ончыкыжо комсомольский организаций-шамычым вуйлатыман, нунылан конкретне полшен шогыман.

Л. Семенов.

Полыш кӱлеш

„Прогресс“ колхоз пеленсе (Сотнур район) первичный комсомольский организацийын лӱмжӧ веле. Кум тылзе коклаште комсомольский погынымаш ик гана гына лийын.

Политик тунемме кружок пашажым монден, май деч вара ик политзанятият лийын огыл. Комсомолец-шамыч членский взносым жапыште огыт тӱлӧ.

Колхозышто несоюзный молодежь-шамыч шукын улыт. Но нунын коклаште воспитательне паша йӧршешат уке.

ВЛКСМ Сотнур райком тидым раш шинча гынат, нимогай мерым ок ыште.

С. И. Лого.

ПЛЕНУМЫН РЕШЕНИЙЖЫМ ЛОНЧЫЛАТ

„Шанче“ колхоз пеленсе первичный комсомольский организаций (Морко район) шукерте огыл ВЛКСМ Обком IV пленумын решенийжым лончылыш. Погынымаш активне эртыш.

Тидын марте ик политзанятият лийын огыл. Несоюзный молодежь коклаште нимогай воспитательный паша ышталтын огыл. Садлавак пытартыш жапыште комсомолыш пурышо иктат уке.

Политучебым регулярне эртараш, несоюзный молодежым шупшаш, комсомол организацийын пашажым тӱҥ гычак саемдаш, манын погынымаш конкретный пунчалым лукто.

Л. Морозов.

Тӱредмаште у стахановец-шамыч кушкыныт

„Венера“ колхозышто (Параньга район) уборкын первой кечыштыжак соцсоревнование кумдан шарлыш. Комсомолец-шамыч примерым ончыктен стахановский метод дене пашам ышташ пижыч.

Комсомолец-шамыч Иванов, Данилова, Никитина, Ложкин кечаш нормым утыж дене темен 0,22—0,23 гектарым тӱредыныт. Нормым 140 процентлан теменыт.

Тыге уборко жапыште у, рвезе стахановец-шамыч кушкыныт.

Шуматов Н. Ш.

РКСМ-ын IV-ше с'ездше

РКСМ-ын IV-ше с'ездше 1921 ий 21-28 сентябрьыште лийын. С'езд калык озанлыкым восстановитлыме мирный пашаш вончымо жапыште погынен. Тиде жаплан Йошкар Армий гражданский сарын чыла фронтлаштыже полный сеҥымашым ыштен.

Мирный социалистический строительствым тӱҥалме годым партий большевизмын тушманже-шамыч — троцкист да бухаринец-шамыч ваштареш чот кучедалын. Тушман кашак профсоюз нерген дискуссийым тӱҥалыныт. Партий Ленин ден Сталинын вуйлатымышт почеш троцкист да бухаринец-шамыч ваштареш решительне кучедалмыже дене мемнан элыште социализмым строитлыме пашам последовательне шуктен шоген.

1921 ий мартыште ВКП(б)-ын X с'ездше Ленинын докладше почеш лукмо резолюцийыштыже, СССР калык озанлыкын социалистический реконструкцийжылан да социализмым строитлашлан, у экономический политикыш вончымо нерген увертарен. С'езд профсоюз нерген вопрос дене лукмо троцкистский резолюцийым отвергатлен, партийыште анархо-синдикалистский уклоным („рабочий оппозицийым“) кырен шалатен да партий радамын единствожым аралыме нерген Ленинын резолюцийжым приниматлен.

РКСМ-ын III ден IV с'езд жапыште союзын вниманийжым тӱҥ шотышто РКСМ-ын радамжым организационно пеҥгыдемдымашке да тудын пашажым у условийжылан келыштарымашке виктарыме ыле. У экономический политикыш вончымаш первой жапыште комсомолын пашаштым нелемден. Нэп условийыште комсомол вашке ориентироватлен шуктен огыл, у условийыште пашам правильне ышташ да молодежын у йодмыжым удовлетворитлаш тунемын шуын огытыл.

IV с'езд вашеш пашазе молодежын труд, быт да образований нерген йодыш-шамыч лектыныт. Тиде жапыште предприятийлаште молодежын положенийже пеҥгыде лийын огыл, ты годым моло пашазе дене таҥастарымаште молодежь шагал квалификациан лийын. Садлан моло деч чӱчкыдын штатым сократитлыме дене нуным паша гыч луктыныт. Тиде жапыште молодежь коклаште пашадымат ятырак лийын.

Комсомол ончылан тыгай задаче шогалын: партий вуйлатыме почеш пашазе молодежын квалификацийжым кугемдаш, молодежын пашажым аралаш, пашазе молодежым производствеш кодышаш верч кучедалаш. Тидын дене пырляк комсомол ончылно, молодежь коклаште классово враждебный влияний пурымо ваштареш, мелкобуржуазный влияний ваштареш кучедалмаш задаче шоген.

IV с'ездын значенийже тыште лийын шога: с'езд у экономический политик условийлан, молодежь верч кучедалме у условийлан келыштарен союзын пашажым перестроитлыме корным палемден.

РКСМ-ын IV с'ездыштыже 614 делегат лийын, ты годым молодежын 415 тӱжем еҥан организацийже шотлалтын. IV с'езд тыгай вопрос-шамычым обсудитлен: республикын внутренний ден международный положенийже нерген, КИМ-ын II-шо конгрессше да международный юношеский кече нерген, РКСМ ЦК-н отчетный докладше, пашазе молодежын социалистический образованийже нерген, пашазе молодежын положенийже нерген, школьный строительстве нерген, союзный строительствын очередной задачыже нерген.

Республикын внутренний да международный положенийже нерген доклад почеш IV с'езд партийын X-шо с'ездше приниматлыме экономический политикын линийже социализмын сеҥымашыже вӱдышӧ единственный правильный линий лийын шога манын ончыктен.

РКСМ-ын очередной задачыже нерген лукмо резолюцийыште с'езд комсомолын тӱҥ задачыже государственный орган-шамычын пашаштышт участвоватлымаште, пролетарский государствылан да коммунистический партийлан активне полшымаште, союзын члене-шамычым коммунистический воспитатлымаш пашаште партийын влиянийжым пуртен шогымаште лийын шога, тыге нуно пеҥгыде коммунистический мировоззренийым да социалистический пашалан полшен кертше-шамычым воспитатлыман манын ончыктымо.

Мемнан элыште промышленность ден ял озанлыкым восстановитлыме пашаште союз активне участвоватлышаш манын с'езд ончыктен.

С'езд комсомол пашан экономический вопросыжо-шамычлан кугу вниманийым ойрен. С'езд молодежын положенийжым саемдашлан виктарыше решений-шамычым луктын: подросток-шамычын трудыштым аралыме нерген, пашазе молодежын бытшым саемдыме нерген, тудын труд-

(МУЧАШЫЖЕ 4-ШЕ СТР.)

Крым. Ялта оласе 17 партс'езд лӱмеш санаторий.

Обязательствыштым шуктат

Оршанке район „Кокшага" колхозышто комсомолец-шамыч ВЛКСМ-ын юбилейжылан обязательствым налыныт ыле. Нуно шке обязательствыштышым кечын шуктен толыт. Теве комсомолка Дубинина йолташын вуйлатымыже почеш йытын кӱршӧ звенан кечаш паша нормыжо 170—200 процент дене темалт толо. Кызыт тиде звена мольо звена деч кок кече ончыч йытыным рӱзен да шӱашлан шарен пытарен.

Рыбаков С. Ф.

Сӱретыште: Крым. Ялта оласе восточный музей.

ВЕЛИКИЙ РУССКИЙ АКТЕР

(М. С. Щепкинын колымыжлан 75 ий)

Крепостнойын эргыже да шкежат крепостной Михаил Семенович Щепкин 1788 ийыште, Курский губерний, Обоянский уезд, Красное селаш шочын. Шым але кандаш ияшыж годым йоча первой гана помещик—граф Волькейнштейнын домашний театрыштыже „Новое семейство" лӱман оперым ончен. Тиде кече гыч театр изи крепостнойын илыш мучкыжо мечта да цельже лийын кодын.

Тудлан уездный училищыш пураш логалын. Тыште училищыште, тудо ты жап марте лийдыме пашам шонен луктын: ученик-шамыч вий дене школьный спектакль—Сумарковын „Вздорщица" комедийжым ямдылыме да модмо.

Тиде спектаклыште рвезе Щепкин Розмаринын слуга рольым модын. Тудын модмыжым ончен, даже „главный зритель"—верысе городничият моктен.

Ай да Щепкин!—куанен каласен тудо.—Молодец! Моло деч пеҥгыдыракын кутырыш, сай, шоляш, пеш сай! Баринлан сай слуга лият!

Самырык Щепкин графын пӧртыштыжӧ чыла пашаланат мастар лийын: землемерын помощникшыланат, письмоводительланат, старший официантланат. Но тудын яра жапше „баринлан" кучылталтын огыл. Щепкин Курскышто театрым кучышо Барсовых изак-шоляк-шамычын ешышт деке лишемын да чыла яра жапшым тиде театрлан пуэн. Ик гана (тиде 1805 ийыште лийын) тудлан „пиалан случай" логалын. „Зоя" драмыште ик кугу рольым модшо актер йӱынат, модын кертын огыл. Рольым писын тунем налмек, Щепкин актерым спектаклыште вашталтен да публиклан моштымыжым ончыктен.

Тиде решающий сеҥымаш улмаш. Тиде кече гыч Щепкинын профессионал-актер илышыже тӱҥалын. Тудо ола гыч олашке коштеш, провинциальный сценылаште модеш. Тудо талантше чап кӱза да шарла. Но замечательный артист крепостнояк кодеш.

„Эрыкыш сулен налме" амал дене тудым тошто озаж деч 8.000 теҥгелан харьковский генерал-губернатор князь Репнин налеш. Ик мыняр ий эртымек Щепкинлан кугу йӧсылык дене шкенжым „у баринже" деч мӧнгеш сулалташ да эрыкан еҥ лияш верештын.

1823 ийыште Щепкин Московский Малый театрын составышкыже пурен. Шкенжын 40 ий почела пытартыш кече марте тудо илен да сценыште шке модмыж дене кок поколенийын зрительжым куандарен, русский у актер поколенийым воспитатлен.

Щепкин дене пырля театр сценыш у искусство—реалистический, правдивый, жизненый искусство толын.

Шке кужу илышыж мучко Щепкин шуко рольым модын. Современник-шамычын ужмышт почеш „Ревизорышто" городничийын, „Горе от ума"—Фамусовын, тургеневский „Нахлебникыште" Кузовкинын образыштым тудо пеш ярке да мондалтдымашын ончыктен.

Великий русский критик Белинский Щепкинын модмыжым творческий да гениальный манын лӱмден. Тыгай шонымаш моло-шамычынат улмаш. Щепкинын келшыме таҥже да почитительже Пушкин, Гоголь, Шевченко, Герцен, Грановский лийыныт.

Щепкин 1863 ийын 23 августышто эмлалташ миймаште Ялтеш колен.

Крепостнойын раб доляже гыч искусствын вершинышкыже шумеш — тыгай нигунам мондалтдыме знаменитый русский актер Щепкинын жизненный подвигше.

Мих. Львов.

Футбол

ЙОШКАР-ОЛА—ИРКУТСК

20 августышто Йошкар-Ола „Динамо" вӱд станцийысе стадионеш Йошкар-Ола „Динамо" ден Иркутск „Динамо" команде-шамыч футбол дене модыч. Мӱндӱр, Дальневосточный уна-шамычын модмыштым ончаш калык пеш шуко погынен ыле.

Модыш 5 час 30 минутышто тӱҥале. Уна-шамыч мечым налын Йошкар-Ола „Динамо" командын капкашкыже атаковатлат. Жап минутат шуын огыл, оза капкаш первой мече пура. Стадион кужун сово кырыме йӱк дене темеш. Пел шагат жап гыч Йошкар-Ола динамовец А. Малышев счетым тӧрлата. Тоже ик мыняр жап... Тоже пасовко... Уна капкаш Королев кокымшо мечым колта. Первой тайме 1:2 счет дене пыта.

Кокымшо таймыште кок командыге грубо модыч. Садланак футбольный поле гыч 3 еҥым корангдыме Уна-шамычын капкаш эше 2 мечым пуртышт. Модышышто Йошкар-Ола „Динамо" команде 4:1 счет сеҥыш.

Б. Герман.

АЛЕКСАНДРОВЛАН МЕРЫМ ЫШТЫМАН

Арын почто агентствын (Морко район) письмоносецше Александров Зосим шке пашажым путырак начарын ышта. Подписчикшамычлан газетым кок кум кече гыч гына намия. Газетым колхозник - шамыч коклаште шараш ок тыршо.

Письмоносец Александровын пашажым арын почто агентствылан терген налман.

Л. Морозов.

Антирелигиозный пропагандым шараш полшыман

19—21 августышто Марийский АССР Наркомпросеш роно вуйлатыше-шамычын учнтельский конференцийым 25—27 августышто эртарыме вопрос нерген инструктивный совещаний эртыш. Тиде совещаний конференцийыште антирелигиозный теме дене выступатлаш да антирелигиозный пашам систематический ышташ лекторшамычым ойырен.

Антирелигиозный пропаганде ден агитатцийым эртарымаште районный ден первичный СВБ организаций вуйлатыше-шамычлан организатор лийын шогыман. ВЛКСМ райком ден первичный комсомольский организаций-шамыч тиде пашаште полшышаш улыт.

Г. Казанцев.

РКСМ-ын IV-ше с'ездше

(МУЧАШ)

шылан пашадарым тӱлымӧ нерген, йоча безпризорность вашташ, спекуляций да преступность вашташ кучедалме да моло нергенат. Школьный строительстве нерген доклад почеш с'езд фабрично-заводской ученичестве школым кумдан шараш да нунын пашаштым эреак саемдаш кӱлмым признатлен.

С'езд комсомольский организаций-шамычлан молодежышто мелкобуржуазный влияний вашташ кучедалмашым виянгдаш кӱштен. Внутрисоюзный строительстве вопрос дене с'езд тыгай задачым выдвигатлен: союзышто пролетарский ядром аралаш да пеҥгыдемдаш, активым у кадрже-шамычым ямдылаш, комсомолын воспитатель ный пашажым виянгдаш. Адак с'езд яллаште комсомольский пашан кугу значенийжым ончыктен.

РКСМ-ын IV с'езд пашан тӱҥжылан партийын Х-шо с'ездын решенийже-шамычым пыштыме ыле. Партийын Х-шо с'ездше партийный комитет-шамычлан „РКСМ-лан тудын членже-шамычым политический тунныктымашым саемдаш полшаш да молодежым советский ден хозяйственный строительстве пашаш шупшмаште содействоватлаш" [1]

Профсоюзын рольжо да задачыже нерген доклад почеш с'езд профсоюз пашаште молодежлан активне участвоватлаш кӱлмӧ нерген ончыктен. Главполитпросвет ден партийын агитационно - политический задачыже - шамыч нерген резолюцийыште с'езд комсомольский актив дечын молодежь коклаште пропагандистский пашам виянгдаш требоватлен.

1921 ий ноябрьыште РКП(б) ЦК партийын чыла членже-шамычым союзын задачыже-шамыч да пашаже дене палдарашлан РКП(б) ден РКСМ-ым чак ыштыме арнике эртарен.

„Юный коммунист" журнал гыч.

[1]) ВКП(б) о комсомоле" стр. 12.

Мемнан критик почеш

1938 ий 20 июльышто „Рвезе Коммунист" газет редакций „Хулиганский пашажлан мерым ыштыман" —вуймутан Волков А. юнкорын письмажым налын ыле.

Тиде письмам ВЛКСМ Оршанке райкомыш мер ышташ колталтын. Статьям терген налын, тыге увертара: „Онар" колхоз пеленсе комсомольский организацийыште шогышо комсомолец Рыбаков Иваным хулиган паша ыштымыжлан да колхоз пашаш лектыдымыжлан комсомольский организаций комсомол радам гыч луктын.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—694. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.